

13 Maoiniú Pinsin Sheirbhís Fhuilaistriúcháin na hÉireann

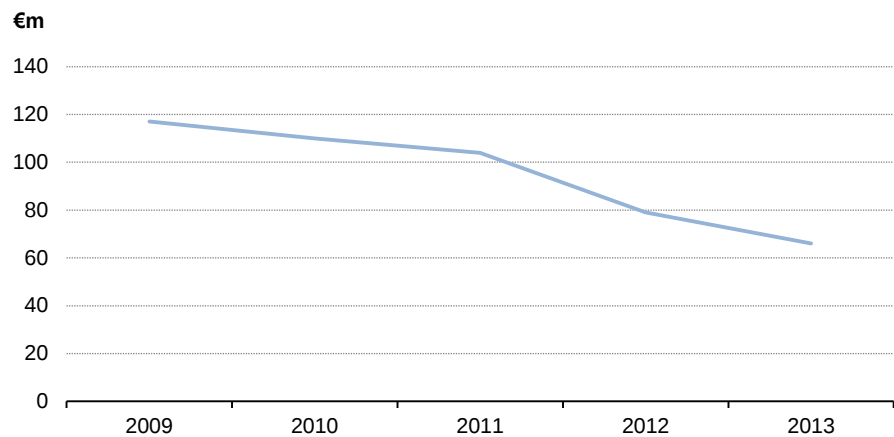
- 13.1** Bunaíodh Seirbhís Fuilaistriúcháin na hÉireann¹ (SFAÉ) in 1965. Feidhmíonn sí faoi choimirce na Roinne Sláinte. Áirítear ar a cuid feidhmeanna
- seirbhís fuilaistriúcháin a riar lena n-áirítear próiseáil nó soláthar díorthaigh fola nó táirgí eile fola, agus tástálacha maidir le grúpaí fola agus eile a dhéanamh ar shamplaí fola a fhaigheann SFAÉ
 - fuil agus táirgí fola a chur ar fáil
 - trealamh nó imoibrithe a chur ar fáil atá oiriúnach le húsáid i ndáil leis an tseirbhís.
- 13.2** Leathnaíodh feidhmeanna SFAÉ ar roinnt ócáidí chun go n-áireofaí orthu
- tuairisciú agus measúnú a dhéanamh ar thuairiscí ar iarmhairtí gan choinne nó neamh-inmhianaithe atá ag aistriú fola nó ag comhpháirteanna fola a chuir SFAÉ ar fáil
 - tiúcháin fachtóra téachta nach bhfuil fuil nó táirgí fola iontu a chur ar fáil, mar aon le gníomhairí íocshláinte bitheolaíocha eile a úsáidtear chun neamhoird téachta agus neamhoird ó bhroinn agus neamhoird faighte eile a chóireáil
 - seirbhís baincúireachta súl a riar.
- 13.3** Leagadh de dhualgas uirthi freisin tacú le taighde agus taighde a eagrú agus a sholáthar agus oiliúint agus teagasc a sholáthar do dhaoine maidir le rudaí a bhaineann le fuilaistriú agus ullmhú táirgí fola.
- 13.4** Nuair a achtaíodh an tAcht um Thiúcháin Fachtóra Téachta agus Táirgí Bitheolaíocha Eile 2012, aistríodh freagracht as fáil agus as soláthar táirgí fola um chóireáil haemaifíla ó SFAÉ chuig Bord Ospidéal San Séamas le héifeacht ón 30 Aibreán 2012.²

Feidhmíocht Airgeadais ó 2009

- 13.5** Tá ceart reachtúil ag SFAÉ táillí a ghearradh i leith na seirbhísí a chuireann sí ar fáil. Is é an tAire Sláinte a shocraíonn na táillí éagsúla a ghearrtar i leith na seirbhísí a chuirtear ar fáil. Tagann ioncam athfhillteach SFAÉ ó tháillí maidir le soláthar agus tástáil fuil agus táirgí fola. Ní fhaigheann sí aon mhaoiniú ón Stát cibé trí dheontas bliantúil nó trí leithreasú, ach is féidir maoiniú Stáit a chur ar fáil do chaiteachas mór caipitil.
- 13.6** Léirítear i Fíor 13.1 an ghluaiseacht in ioncam SFAÉ ó 2009, nuair a thuill sí thart ar €118 milliún mar ioncam. Faoi 2013, bhí a hioncam tar éis titim go dtí thart ar €66 mhilliún rud a léiríonn aistriú na bhfreagrachtaí chuig Ospidéal Naomh Séamas, agus athruithe a bhí tagtha ar an éileamh ar tháirgí áirithe agus laghduithe praghas.

¹ Ar a dtugtaí an Bord Seirbhíse Fuilaistriúcháin roimhe seo.

² Tá foráil san Acht i gcás Ospidéal Naomh Séamas go bhfaigheadh sé is go gcuirfeadh sé ar fáil tiúcháin fachtóra téachta agus táirgí íocshláinte bitheolaíocha eile, lena n-áirítear ullmhóidí próitéine athchuingreacha chun críche neamhoird téachta a chóireáil mar aon le neamhoird ó bhroinn nó neamhoird faighte eile arb iad leibhéil laghdaithe maidir le plasmaphróitéin, nó foirmeacha mhífheidhmiúla de phlasmaphróitéin a dtréithe.

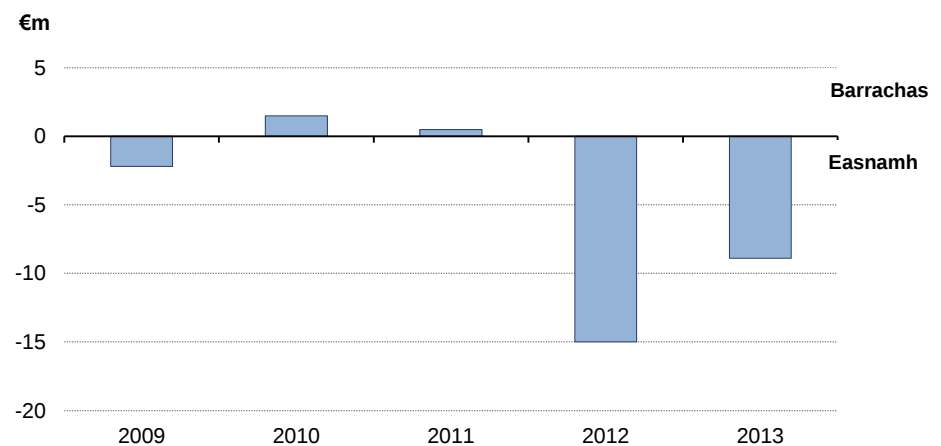
Fíor 13.1 Ioncam SFAÉ, 2009 – 2013

Foinse: Ráitis airgeadais bhliantúla SFAÉ

13.7 Go dtí 2011 bhíodh na costais dhíreacha a tabhaíodh ag soláthar tiúcháin fachtóra téachta san áireamh sa táille mar aon le marcáil suas chun na costais riaracháin a bhí tabhaithe ag SFAÉ i soláthar na seirbhíse a chur san áireamh. Thug Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte (FSS) deontais aonuaire do SFAÉ in áit córais na marcála suas a bhíodh á ghearradh aici maidir le tiúcháin fachtóra téachta. D'foc an FSS deontas €3 mhilliún do SFAÉ in 2011 agus deontas €1.5 milliún in 2012. Níor tugadh aon deontais bhreise ina dhiaidh sin, rud a léiríonn an chaoi ar aistríodh na freagrachtaí chuig Ospidéal Naomh Séamas.

13.8 Tá Cúlchistí carnacha SFAÉ don tréimhse ó 2009 go 2013 leagtha amach i Fíor 13.2. Bíonn tionchar ag na nithe seo a leanas ar na cúlchistí

- bharrachas nó easnamh oibríochta SFAÉ
- tionchar na n-athruithe achtúireacha ar dhliteanas pinsin SFAÉ.

Fíor 13.2 Barrachas/easnamh carntha SFAÉ, 2009 – 2013

Foinse: Ráitis airgeadais bhliantúla SFAÉ

Asbhaint a Bhaineann le Pinsean

- 13.9** Bhí foráil san Acht um Bearta Airgeadais Éigeandála ar mhaithe le Leas an Phobail 2009 (Acht FEMPI) go ndéanfaí asbhaint maidir le pinsean de réir rátaí sonraithe as luach saothair seirbhíseach poiblí le héifeacht ó 1 Márta 2009.
- 13.10** D'fhoráil an tAcht go raibh an asbhaint le déanamh ag fostóirí áirithe san earnáil phoiblí agus go n-íocfaí na méideanna a d'asbhainfí leis an Státchiste nó go ndéanfaí iad a dhiúscairt ar mhaithe leis an Státchiste de réir orduithe an Aire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe. Is éard a tharlaíonn i ndáiríre ná go bhfuil ar na fostóirí go léir san earnáil phoiblí na suimeanna a asbhaintear ó thuarastail na bhfostaithe a sheoladh ar aghaidh chuig an roinn sin atá i gceannas orthu, nó na hasbhaintí a choinneáil agus glacadh le hasbhaint chomhfhreagrach i méid a ndéontas.
- 13.11** San áireamh sna meastacháin maidir le glanchaiteachas vótáilte don Roinn Sláinte (an Roinn) don tréimhse 2009 – 2013 bhí leithreasaí i gcabhair an vóta i bhfoirm íocaíochta i leith na n-asbhaintí a bhain le pinsin ó roinnt comhlachtaí Stáit faoina coimirce, lena n-áirítear SFAÉ.
- 13.12** Chuir SFAÉ tús leis an asbhaint ó luach saothair na foirne le héifeacht ó 1 Márta 2009 i gcomhréir leis an reachtaíocht.¹ D'iarr an Roinn go n-íocfaí léi i gcomhréir le forálacha na reachtaíochta na méideanna a d'asbhainfí. D'ainneoin treoir na Roinne, níor íocadh aon suim fós leis an Roinn.
- 13.13** Níl SFAÉ cosúil le comhlachtaí sláinte eile a fhaigheann an chuid is mó dá maoiniú i bhfoirm deontas ón Roinn Sláinte nó ó FSS. Is ó dhíol táirgí folá a fhaigheann SFAÉ an chuid is mó dá maoiniú. Dá bhrí sin, ní féidir leis an Roinn an asbhaint a bhaineann le pinsin a bhailiú trí laghdú a dhéanamh ar an deontas bliantúil a leithdháiltear.
- 13.14** Tá achoimre le fáil i Fíor 13.3 ar na méideanna a asbhaineadh ó SFAÉ i ngach ceann de na blianta ó 2009 go 2013. Léiríonn clár comhardaithe SFAÉ creidiúnaí €8.7 milliún ag deireadh 2013 ó thaobh asbhaintí ó phinsin.

Fíor 13.3 Asbhaintí a bhaineann le Pinsin i seilbh SFAÉ, 2009-2013

	Méid asbhainte sa bhliain €000	Carnach €000
2009	1,680	1,680
2010	1,850	3,530
2011	1,740	5,270
2012	1,759	7029
2013	1,672	8701

Foinse: Ráitis airgeadais bhliantúla SFAÉ

¹ Chuir an Roinn in iúl do SFAÉ ar dtús nach raibh feidhm ag Acht FEMPI lena baill foirne ach d'aisiompáigh sí an treoir sin ina dhiaidh sin. Cuireadh tús le hasbhaintí i mí Aibreáin 2009 agus iad siardhátaithe go dtí 1 Márta 2009.

- 13.15** Tá idirbheartaíocht ar siúl ó 2009 i leith idir an Roinn agus SFAÉ ag cruinnithe agus trí litreacha a mhalartú. Áitíonn SFAÉ gur mian léi cloí leis na riachtanais reachtúla, ach go bhfuil oibleagáidí uirthi chomh maith na socruithe conarthacha atá déanta aici leis an bhfoireann a chomhlíonadh maidir le maoiniú a sholáthar chun go mbeidh sochair aoisliúntais ag an bhfoireann nuair a théann siad ar scor.
- 13.16** D'áitigh an Roinn gur cheart méid carnach na hasbhainte a bhaineann le pinsean a íoc leis an Státchiste i gcomhréir leis an reachtaíocht FEMPI.

Scéim Pinsean agus Easnamh Gaolmhar

- 13.17** Tá Feidhmíonn SFAÉ scéim pinsean sochair shainithe dá fostaithe. Scéim ranníocach is ea í. Coinnítear sócmhainní na scéime go leithleach ó SFAÉ in iontaobhas atá á riar ag iontaobhaithe na bhfostóirí agus na bhfostaithe, faoi théarmaí ghníomhas an iontaobhais pinsin.
- 13.18** Léirítear na muirir a bhaineann le pinsean i ráitis airgeadais SFAÉ agus an t-easnamh ag deireadh gach bliana ó 2009 i Fíor 13.4.

Fíor 13.4 Muirir phinsin, sócmhainní agus dliteanais SFAÉ 2009 – 2013

Muirir phinsin

	Méid a gearradh ar I & C	(Gnóthachan) nó caillteanas achtúireach	Iomlán
	€000	€000	€000
2009	4,471	(577)	3,894
2010	4,714	523	5,237
2011	4,743	12,217	16,960
2012	5,820	12,504	18,324
2013	6,746	(8245)	(1,499)

Sócmhainní agus dliteanais pinsin

	Luach cóir shócmhainní an phlean	Luach reatha na ndliteanas fabhráithe	Easnamh an chiste pinsin
	€000	€000	€000
2009	58,379	(84,842)	(26,463)
2010	72,571	(96,494)	(23,923)
2011	74,212	(109,944)	(35,732)
2012	85,699	(134,394)	(48,695)
2013	96,137	(138,290)	(42,153)

Foinse: Ráitis airgeadais bhliantúla SFAÉ

- 13.19** Is le ranníocaíochtaí SFAÉ (an fostóir) agus baill na scéime (na fostaithe) a mhaoinítear sochair na scéime pinsin. Faoi ghníomhas iontaobhais agus rialacha na scéime pinsin
- tá ranníocaíochtaí na bhfostaithe socraithe ag rátaí idir 5% agus 6.5% dá dtuarastal ag brath ar chatagóir bhallraíocht an fhostaí
 - déanann achtúire neamhspleách luacháil achtúireach ar an scéim gach trí bliana de réir Acht na bPinsean agus is i ndiaidh na luachála sin a shocraítear leibhéal ranníocaíochtaí an fhostóra.
- 13.20** Cosúil le go leor scéimeanna sochar sainithe eile a mhaoinítear is scéim 'iarmhéid an chostais' í scéim SFAÉ, rud a chiallaíonn cé go mbíonn ráta seasta ann maidir le ranníocaíochtaí na bhfostaithe, téann ranníocaíocht SFAÉ suas nó síos de réir mar is gá lena áirithiú go bhfuil maoiniú ar fáil le freastal ar na dliteanais nuair a bhíonn siad dlite.

- 13.21** Rinneadh athbhreithniú achtúireach i mí Eanáir 2009, ar an scéim phinsin amhail an 1 Bealtaine 2008 agus aithníodh gur ghá ranníocaíochtaí a mhéadú d'fhonn déileáil leis an easnamh pinsin a bhí ann ag an am sin agus le costas seirbhíse sa todhchaí. Ag an am sin, bhí SFAÉ ag cur 14% de thuarastal inphinsin leis an scéim pinsin. Mhol an t-aachtúire go ndéanadh SFAÉ ranníocaíocht bhreise de 5.5% de chostais tuarastail d'fhonn an t-easnamh sa Chiste laghdú.
- 13.22** Bhí SFAÉ i mbun idirbheartaíochta le fostaithe in 2009 faoi choimirce an Choimisiúin um Chaidreamh Oibreachais ag iarraidh ranníocaíochtaí na bhfostaithe a mhéadú chun maoiniú a sholáthar don easnamh. Bhí tionchar ag na hasbhaintí maidir le pinsin a tugadh isteach faoin Acht FEMPI in 2009 ar cibé seans a bhí ann go dtiocfaí ar chomhaontú.
- 13.23** Bhí rún ag SFAÉ in 2009 íocaíocht bhreise de €1.5 milliún a dhéanamh le freastal ar na ranníocaíochtaí méadaithe do 2009. Mar sin féin, in 2010, thug an Roinn Sláinte le fios go raibh údar imní uirthi faoi SFAÉ a bheith ag íoc airgid isteach ina ciste pinsin ó bharrachas carntha oibriúcháin a bhí ginte aici gan tagairt a dhéanamh don Roinn. D'iarr an Roinn nach ndéanfaí aon chinntí maidir le húsáid cistí barrachais ná faoi airgid a íoc leis an gciste pinsin a bhí ann go dtí go ndéanfaí tuilleadh plé faoi na cúrsaí sin ar leibhéal oifigiúil.
- 13.24** I mí Aibreáin 2011, d'fhaomh Bord SFAÉ go n-íocfadh SFAÉ €4.5 milliún chun an t-easnamh maoinithe fabhráithe do na blianta 2009 – 2011 a chlúdach. B'ionann an ranníocaíocht bhreise agus 5.5% de chostais tuarastail inphinsin
- 13.25** Rinne SFAÉ tuilleadh ranníocaíochtaí breise ar b'fhiú thart ar €4.8 milliún iad leis an scéim phinsin idir 2012 agus Aibreán 2014. B'ionann na ranníocaíochtaí breise agus 5.8% de chostais tuarastail inphinsin.¹
- 13.26** In 2011, gheall an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe go gcuirfeadh sí €1 ar fáil mar mhaoiniú (lena mhaoiniú ó fháltais ó asbhaintí pinsin agus/nó barrachas SFAÉ) ina aghaidh gach €1 a chuirfeadh comhaltaí/iontaobhaithe na scéime ar fáil d'fhonn cabhrú chun saincheisteanna maidir le sócmhainneacht scéim phinsin SFAÉ a réiteach. Thug an Roinn le fios go bhféadfaí ranníocaíocht na bhfostaithe a dhéanamh mar seo a leanas
- ranníocaíocht na bhfostaithe a mhéadú
 - na sochair iníoctha a laghdú, lena n-áirítear glacadh le samhail maidir le 'sochair chomhtháite'
 - teaghlaim den dá mhodh thuas.
- 13.27** Iarradh ar SFAÉ togra mionsonraithe a sheoladh isteach a bheadh sé d'aidhm aige a chinntiú go bhfanadh an scéim sócmhainneach agus inmharthana sa bhfadtéarma. Bhí sé i gceist sa mholadh sin go ndéanadh na hiontaobhaithe athbhreithniú ar théarmaí na scéime agus/nó go ndéanadh siad ath-idirbheartaíocht fúthu.

¹ Méadaíodh an ranníocaíocht bhreise go 5.8% de chostais tuarastail de thoradh na luachála achtúirí amhail an 1 Bealtaine 2011.

Conclúid

- 13.28** Bunaithe ar chur i bhfeidhm an Achta FEMPI, tá dualgas ar an Roinn a éileamh go seolfáí ar aghaidh chuici an méid iomlán a asbhaineann SFAÉ maidir le pinsin. Ar an mbonn sin, tá an t-iarmhéid de €8.7 milliún amhail an 31 Nollaig 2013 iníoctha leis an Roinn.
- 13.29** Tá roinnt nithe faoi dhíospóid idir an Roinn agus SFAÉ. Dá thoradh sin, níl fáltais leithghabhálacha i gcabhair atá buiséadaithe i gcuntais na Roinne maidir le hasbhaintí a bhaineann le pinsin ó SFAÉ gach bliain á bhfáil. Ina theannta sin, tá creidiúnaí á thaifead i ráitis airgeadais SFAÉ maidir le hasbhaintí a bhaineann le pinsin agus tá siad sin ag méadú gach bliain toisc nach bhfuil na méideanna a asbhaintear ó thuarastail na foirne íoctha leis an Roinn.
- 13.30** Tá an t-easaontas idir an Roinn agus SFAÉ maidir le hasbhaintí a bhaineann le pinsin ar siúl ó cuireadh tús leis na hasbhaintí in 2009. Má tá an cheist le réiteach ní mór do SFAÉ, an Roinn agus an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe a bheith páirteach sa socrú. Ní léir go gcabhróidh na próisis atá in úsáid ag na gníomhaireachtaí atá i gceist na saincheisteanna atá faoi dhíospóid a réiteach sa ghearrthéarma.